Ἔτος Γ'—Τόμος ΣΤ'. Ἀθῆναι, 13 Σεπτεμβρίου 1892 Ἀριθ. 34

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑι ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ὀρυκτολογίας καὶ Γεωλογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ Πολυτεχνείῳ.
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑι
ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΔΟΑΝΙΔΟΥ Δρ. Φ Ε

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Ἀθήναις	ἐτήσια Δρ	7.
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	» »	7 50
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ χρ	»	8.

Αἱ συνδρομαί, ἐπιστολαὶ καὶ διατριβαὶ ἀποστέλλονται
Πρὸς τὸν κ. Ἰωαν. Π. Δοανίδην
Διδάκτορα τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν

ΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ,,
Ὁδὸς Μασσαλίας ἀριθ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χριστόφορος Κολόμβος, μελέτη ἱστορικὴ ἐπὶ τῇ τετρακοσιοστῇ ἐπετείῳ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ι. Π. Δοανίδου. — Τὸ κρέας ὑπὸ Π. Δ. Ζαχαρία Δ. Φ. Ε. — Ποικίλα.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΕΠΙ ΤΗι ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΟΣΤΗι ΕΠΕΤΕΙΩι ΤΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ (*)

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΔΟΑΝΙΔΟΥ

Α'.

Ἀδιασπάστως συνδεδεμένον εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπως δὲ ταύτης μεγαλειτέραν δὲν ἔχει ἡ ἱστορία νὰ ἐπιδείξῃ, οὕτω καὶ τὴν δόξαν τοῦ Γενουησίου ἥρως οὐδεὶς μέχρι τοῦδε θαλασσοπόρος ὑπερέβαλεν. Ὁ Κολόμβος καταλέγεται μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης εὐλογεῖ. Περὶ τὸν ἀνακαλύψαντα τὸν Νέον Κόσμον ἔπλεξαν οἱ μεταγενέστεροι στέφανον παραδόσεων, δι' ὧν παρίσταται οὗτος οὐ μόνον ὡς θαλασσοπόρος ἀτρόμητος, ἀλλὰ καὶ ὡς μάρτυς. Καὶ ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων αἱ ἱστορικαὶ ἔρευναι ἐχαρακτήρισαν ὡς ἀβάσιμα πάντα ταῦτα καὶ ὑπερβολικά, ἀπέδειξαν δὲ τὸν Κολόμβον πλήρη ἀδυναμιῶν ἀνθρωπίνων καὶ σφαλμάτων, ἀπέχοντα πολὺ τοῦ ἰδεώδους τύπου καθ' ὃν ἐφανταζόμεθ' αὐτὸν μέχρι τοῦδε· τὴν εὐτολμίαν του ὅμως καὶ τὴν ἐνεργητικότητα πάντες πάντοτε θαυμάζουσιν.

Ἅπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος πρόκειται νὰ πανηγυρίσῃ κατ' αὐτὰς τὴν τετρακοσιοστὴν ἐπέτειον τῆς ἡμέρας ἐκείνης καθ' ἣν ὁ Κολόμβος ἀπεβιβάζετο ἐπὶ τῶν ἀκτῶν νήσου ἀμερικανικῆς. Ὁ πανηγυρισμὸς τῆς ἐπετείου ταύτης ζωηρὸν ἀπανταχοῦ διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον· σήμερον δὲ ὅτε οὐ μόνον ὁ στενώτερος τῶν λογίων κύκλος ἀλλὰ καὶ οἱ πολλοὶ ἐξ ἴσου περὶ τοῦ ἀνακαλύψαντος τὸν Νέον Κόσμον ἀσχολοῦνται, ἁρμόζει δι' ὀλίγων νὰ δειχθῇ ὅτι τὰς πλείστας τῶν δυστυχιῶν τὰς ὁποίας ὁ γενουήσιος ἥρως ὑπέστη, εἰς ἑαυτὸν ὀφείλει καὶ ὅτι ὁ κόσμος εἶναι δικαιώτερος ἢ ὅσον συνήθως νομίζομεν.

Β'.

Ὅπως δυνηθῶμεν καθ' ἀξίαν τὸν Κολόμβον νὰ ἐκτιμήσωμεν ἀνάγκη εἶναι νὰ γνωρίσωμεν τὴν σκηνὴν ἐφ' ἧς ὁ ἥρως ἐνεφανίσθη, νὰ γνωρίσωμεν δηλαδὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, τοῦ ὁποίου τέκνον ὑπῆρξεν ὁ εὐτυχὴς οὗτος θαλασσοπόρος.

Ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος τούτου ἐθεώρουν οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης τὴν Μεσόγειον ὡς λίαν περιωρισμένην, πάντων δὲ αἱ σκέψεις ἵπταντο πρὸς τὸ πέραν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ διανοιγόμενον ἄγνωστον. Οἱ Μωαμεθανοὶ ἔφερον ἐκ τῆς Ἀνατολῆς πάμπολλα καὶ πολύτιμα ἐμπορεύματα, ἡ ὕπαρξις τῶν πλουσίων Ἰνδιῶν καθίστατο ὁλονὲν γνωστοτέρα, ηὔξανε δὲ ὁσημέραι ἡ πρὸς σύναψιν σχέσεων ἐμπορικῶν μετ' αὐτῆς ἐπιθυμία. Λέγοντες τότε Ἰνδίας, ἠννόουν ὅλας τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ τὰς χώρας ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τῆς Κίνας καὶ Ἰαπωνίας. Τὰς χώρας ταύτας ἐγνώριζον διὰ τῶν περιγραφῶν τῶν περιηγητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁποῖαι ἦσαν αἱ τοῦ διασήμου θαλασσοπόρου Μάρκου Πόλου· δι' αὐτῶν ἐγνώριζον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἅπαντα

(*) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Gartenlaube ὑπὸ C. Falkenhorst.

τὸν παλαιὸν κόσμον μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Καταίης καὶ τοῦ Σιπάγγου ὡς ἐκάλουν αὐτὰς τότε.

Συγχρόνως διεσπείρετο ἐν Εὐρώπῃ φήμη περὶ ὑπάρξεως κράτους χριστιανικοῦ ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Ἀνατολῇ, ὁσάκις δὲ αἱ περὶ θησαυρῶν καὶ πολυτίμων προϊόντων εἰδήσεις ἐξῆπτον τῶν ἐμπόρων τὴν φαντασίαν, ἀνεγεννᾶτο καὶ τὸ ζήτημα τῆς πρὸς τὸ χριστιανικὸν τοῦτο βασίλειον ὀφειλομένης κατὰ τῶν Μωαμεθανῶν βοηθείας· πάντες ἤθελον νὰ τεινωσι χεῖρα βοηθείας πρὸς τοὺς ἀπομεμακρυσμένους τούτους καὶ ἐγκαταλελειμμένους ἀδελφούς, νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν καὶ ἀπὸ κοινοῦ τοὺς μισητοὺς ἐχθροὺς νὰ πολεμήσωσι.

Χάρις εἰς τὸν μεγαλουργὸν χαρακτῆρα τοῦ πρίγκηπος Ἐρρίκου τοῦ ἐπικληθέντος ἐρευνητοῦ πρώτη ἡ Πορτογαλία ἀνέλαβε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δυσχερῶν τούτων σχεδίων. Οἱ ἀπ' αὐτῆς ὁρμηθέντες θαλασσοπόροι σκοπὸν ἔθεντο τὸν περίπλουν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἄφιξιν εἰς τὰς Ἰνδίας. Κατὰ τοὺς πλόας τούτους ἀνεκάλυψε τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ὁ Βαρθολομαῖος Διάζος, τῇ δὲ 8)20 Μαΐου 1498 ἔφθασεν εἰς Καλκούτταν μετὰ αἴσιον πλοῦν ὁ Βάσκος δὲ Γάμας.

Αἱ ἐξερευνήσεις αὗται τῶν Πορτογάλων ἐστηρίζοντο ἐπὶ βάσεως ἐπιστημονικῆς καὶ ἀληθοῦς, ἐπιτυχῆ ὑποσχομένης ἔκβασιν· προυχώρουν ὅμως βραδέως, καὶ μόνον μετὰ πάροδον δέκα ἐτῶν ἀνεπτύχθη μετὰ τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῶν θαλασσοπόρων τὸ θάρρος. Ἡ ζήτησις θαλασσίας μετὰ τῶν Ἰνδιῶν συγκοινωνίας ζωηρῶς ἀπησχόλει καὶ τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς σοφούς, ἐπειδὴ δὲ ὁ περιπλους τῆς Ἀφρικῆς καὶ μακρὸς καὶ ἐπικίνδυνος ἦτο, ἐζήτουν ὁδὸν ἄλλην προσφορωτέραν ταύτης(1). Καὶ τὴν τοιαύτην ὁδὸν ὑπέδειξαν οἱ κοσμογράφοι ἐπὶ τοῦ σφαιρικοῦ τῆς γῆς σχήματος στηριζόμενοι. Οὐδεὶς πλέον κατὰ τὴν ΙΕ' μ. Χ ἑκατονταετηρίδα ἀμφέβαλλε περὶ αὐτοῦ, μόνον δὲ περὶ τοῦ μεγέθους της διεφώνουν.

Δύο σχεδὸν π. Χ. αἰῶνας ἐγένετο ἡ πρώτη τοῦ μεγέθους τῆς γῆς μέτρησις ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους. Διὰ τῆς εὑρέσεως τοῦ μήκους ὡρισμένου τόξου μεσημβρινοῦ, τοῦ ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας μέχρι τῆς Συήνης, ὑπελόγισεν ὁ Ἐρατοσθένης τὸ μέγεθος τῆς γηίνου περιφερείας μετ' ἀκριβείας ἀξιοθαυμάστου. Πράγματι ὁ Ἐρατοσθένης εὗρεν αὐτὸ ἴσον πρὸς 252.000 σταδίων, ἤτοι 5323 γεωγρ. μιλ. ἀντὶ 5400 μιλ. Τοιαύτη ἐπιτυχία καὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ ἕνεκα τῆς μικρᾶς τότε διαδόσεως τῶν σχετικῶν γνώσεων, δικαίως θεωρεῖται ὡς δεῖγμα ὑπέρλαμπρον τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι ἀναπτύξεως τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.—Τὴν μεταξὺ Ἱσπανίας καὶ τῶν Ἀν. ἀκτῶν τῆς Ἀσίας ἀπόστασιν ἀνεβίβαζεν ὁ Ἐρατοσθένης εἰς 120 μοίρας· γνωρίζων δὲ ὅτι ἡ γῆ διαιρεῖται εἰς 360°, συνεπέρανεν ὅτι σύμπας ὁ Παλαιὸς Κόσμος μόλις τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κατελάμβανε καὶ ὅτι ἄγνωστα διετέλουν τὰ λοιπὰ $\frac{2}{3}$ αὐτῆς. Ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ τούτου, τοῦ τόσον πρὸς τὴν πραγματικότητα συμφώνου, ἐξήγαγεν ὁ Ἐρατοσθένης καὶ ἕτερα πορίσματα. Ἐθεώρει δηλαδὴ δυνατὸν τὸν περίπλουν τῆς γῆς, ῥητῶς λέγων ὅτι εὐκόλως θὰ ἠδύνατό τις νὰ μεταβῇ ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν πλέον ὑπὸ τὸ πλάτος τῆς Ῥόδου, ἐὰν μὴ ἐκώλυεν ἡ μεγάλη ἔκτασις τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ· καθόσον τὸ κατῳκημένον μέρος τῆς γῆς ἦτο μόλις τὸ τρίτον τῆς ὅλης ἐπιφανείας αὐτῆς(1). «Κατωκημένην γῆν καλοῦμεν, προσθέτει ὁ Ἐρατοσθένης, τὸ μέρος τοῦ κόσμου ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατοικοῦμεν καὶ γνωριζομεν, ἐνδέχεται δὲ εἰς τὴν εὔκρατον ζώνην μία ἢ καὶ πλείονες ἔτι ἤπειροι νὰ ὑπάρχωσι». (2)

Το ζήτημα ὅθεν τῆς εὑρέσεως ὁδοῦ πρὸς τὰς Ἰνδίας εἶχε λυθῆ θεωρητικῶς πρὸ δισχιλίων καὶ πλέον ἔτι ἐτῶν καὶ μάλιστα εἶχε λυθῆ κατὰ τρόπον μὴ ἀποκλείοντα τὸ πιθανὸν τῆς εὑρέσεως καὶ ἀγνώστων χωρῶν κατὰ τὸν διάπλουν τοῦ Ὠκεανοῦ! (3).

---

(1) Τὴν διὰ τῆς Μεσογείου, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ συγκοινωνίαν ἠμπόδιζον τότε οἱ Μωαμεθανοὶ κατέχοντες τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀραβίαν καὶ ὅλας τὰς πέριξ χώρας καὶ ἐξ διηνεκῆ πόλεμον πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους καθόλου εὑρισκόμενοι. Σ. τ. Μ.

(1) «Εἰ μὴ τὸ μέγεθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους ἐκώλυε, κἂν πλεῖν ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου· τὸ λοιπὸν μέρος, παρὰ τὸ λεχθὲν διάστημα ὑπὲρ τὸ τρίτον μέρος ὂν τοῦ ὅλου κύκλου εἴπερ ὁ διὰ Θινῶν ἐλάττων ἐστὶν εἴκοσι μυριάδων· ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον σταδιασμὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν». Eratosthenis geographicorum fragmenta liber II. Ed. Gunther Seidel Goettingee MDCCLXXXIX σελ. 73 Σ. τ. Μ.

(2) «Καλοῦμεν γὰρ οἰκουμένην, ἣν οἰκοῦμεν καὶ γνωρίζομεν. ἐνδέχεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ δύο οἰκουμένας εἶναι ἀεὶ καὶ πλείους εἰ καὶ μάλιστα ἐγγὺς τοῦ διὰ Θινῶν κύκλου, τοῦ διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους γραφομένου» Ἐρατ. ἔνθ. ἀν. Σ τ Μ.

(3) Ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης μελέτης ἀρκεῖται ἀναφέρων ἐκ τῶν ἀρχαίων μόνον τὸν Ἐρατοσθένη ἐνῷ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐπίσης κατηγορηματικῶς τὴν αὐτὴν ἀπέφηναν γνώμην. Παραλείποντες τὰς περὶ τῆς πολυφήμου Ἀτλαντίδος διασωθείσας ἐν πλείστοις συγγραφεῦσιν εἰδήσεις, ἀναφέρομεν ὅτι ἀκριβῶς ἡν καὶ ὁ Κολόμβος εἶχεν ἰδέαν ἐκφράζει πλὴν τοῦ Ἐρατοσθένους καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (Περὶ Κοσμ. IV) καὶ ὁ Στράβων (I 4, II 3) καὶ ὁ Σενέκας (Quest. nat II) καὶ τῶν ἀρχαίων ἄλλοι πολλοί. Καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἐπίσης οὐχὶ ὀλίγοι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πραγματεύονται (Ρογῆρος Βάκων, Ἀλβέρτος ὁ Μέγας κ λ), ἀναφφόλον δὲ εἶναι ὅτι ἦσαν αἱ γνῶμαι αὗται εἰς τὸν Κολόμβον γνωσταί, ἀφ οὗ δὶς ὁ ἴδιος ἀντέγραψε τοὺς ἐν τῇ Μηδείᾳ τοῦ Σενέκα (Σκ. II) κλασσικοὺς ἑκκ νους στίχους

Venient annis
Saecula suis, quibus Oceanus
Vincula rerum laxet, et ingens
Pateat tellus; Tethysque novos
Detegat orbes; nec sit terris
Ultima Thule

ἤτοι «θὰ ἔλθῃ ποτὲ ἡμέρα καθ ἣν θὰ εὐκολύνῃ ὁ ὠκεανὸς τῶν πραγμάτων τὸν ῥοῦν, καθ' ἣν μεγάλη γῆ θὰ ἐμφανισθῇ, καθ' ἣν

Δυστυχῶς ὅμως τὰς θεωρίας τοῦ Ἐρατοσθένους δὲν ἠσπάσθησαν οἱ μεταγενέστεροι. Οἱ μετ' αὐτὸν γεωγράφοι ἐθεώρουν τὴν γῆν μικροτέραν, ἐμεγέθυνον δὲ τὴν ἔκτασιν τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης οὕτως ὥστε νὰ φαίνηται ἡ Ἱσπανία διὰ θαλάσσης μικροῦ σχετικῶς πλάτους ἀπὸ τῆς Ἰαπωνίας ἀποκεχωρισμένη.

Οὕτως ὅμως ἐχόντων τῶν πραγμάτων δὲν ὑπελείπετο ἐπὶ τῆς γηίνου ἐπιφανείας χῶρος ἐπαρκὴς διὰ τὴν ὕπαρξιν νέας ἠπείρου, τοῦτο δὲ καὶ οἱ σύγχρονοι τοῦ Κολόμβου ἐδόξαζον. Αἱ Κανάριοι νῆσοι, αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου ὡς καὶ αἱ Ἀζόραι ἦσαν πρὸ πολλοῦ γνωσταί. Ἐνομίζετο ὅμως ὅτι ἴση ἀπόστασις ἐχώριζε τὰς Ἀζόρας ἀπὸ τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς νήσου Σιπάγγου· ἡ πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην ὅθεν πορεία δὲν ἐφαίνετο ὥς τι ὅλως ἀδύνατον καὶ ἀκατόρθωτον, διὰ τοῦ ἐσφαλμένου δὲ τούτου ὑπολογισμοῦ μεγάλως τὸ θάρρος τῶν ἐξερευνητῶν ἐνισχύετο.

Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεχείρησαν οἱ Πορτογάλοι τοὺς κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς πλόας, Ἰταλός τις ὑπέδειξεν αὐτοῖς τὴν πρὸς δυσμὰς ὁδόν· ἀλλ' ὁ Ἰταλὸς οὗτος δὲν ἦτο ὁ γενουήσιος Κολόμβος, ἀλλὰ ἰατρὸς φλωρεντῖνος, Παῦλος Τοσκανέλλης ὀνόματι. Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶχε καλῶς μελετήσει τοῦ Μάρκου Πόλου τὰ ἔργα, συναναστρέφετο δὲ τὸν Νικόλαον δὲ Κόντην ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὰς Ἰνδίας καὶ τὰς νήσους τοῦ πορθμοῦ τῆς Σούνδης. Ὁ Παῦλος Τοσκανέλλης ἐθεώρει τὴν ἔκτασιν τῆς Ἀσίας πολὺ μεγάλην καὶ ἑπομένως κατορθωτὸν τὸν πρὸς αὐτὴν διὰ δυσμῶν πλοῦν, σχέδια δὲ τοιούτου ταξειδίου καὶ χάρτας σχετικοὺς εἶχέ ποτε συντάξει καὶ ἀποστείλει πρὸς ἱερωμένον τινὰ ἱσπανὸν Martinez ὀνόματι, ὅπως τὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πορτογαλίας. Τοῦτο συνέβη περὶ τὸ 1474. Οἱ Πορτογάλοι ὅμως ἐθεώρουν ὡς τὴν καλλίστην ὁδὸν τὴν διὰ τοῦ περίπλου τῆς Ἀφρικῆς, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ εἶχον ἀνακαλύψει· ἀπέρριψαν ἑπομένως τὰς προτάσεις τοῦ Τοσκανέλλη. Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐνεφανίσθη ὁ Χριστόφορος Κολόμβος.

Γ'.

Ἡ ἐπὶ τὸ μυθιστορηματικὸν διακόσμησις τοῦ βίου τοῦ Κολόμβου ἄρχεται ἤδη ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας. Οἱ μεταγενέστεροι τοῦ γενουησίου ἥρωος θαυμασταὶ ἀφηγοῦνται πολλὰ περὶ συμπλοκῶν αὐτοῦ πρὸς πειρατὰς καὶ ταξειδίων πρὸς τὰς βορείους πολικὰς θαλάσσας γενομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ μαθητικοῦ τοῦ Κολόμβου βίου. Σήμερον ταῦτα πάντα θεωροῦνται ὡς μῦθοι, οἱ δὲ αὐστηροὶ τῆς ἀληθείας ἐρευνηταὶ παριστῶσι πολὺ ἁπλούστερον τὸν βίον τοῦ μεγάλου τούτου θαλασσοπόρου.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐγεννήθη ἐν Γενούῃ καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν τῷ προαστείῳ τῆς Porta San Andrea εἴτε λήγοντος τοῦ 1446 ἔτους, εἴτε τὸ ἔαρ τοῦ 1447.(1) Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δομίνικος Κολόμβος ἦτο ἐριουργὸς ἠσχολήθη δὲ καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον καθ' ὅλου. Εἰς τὸ στάδιον τοῦτο ἠκολούθησε τὸ πρῶτον καὶ ὁ Χριστόφορος Κολόμβος τὸν πατέρα, πολλὰ ταξείδια κατὰ καιροὺς ἐπιχειρήσας καὶ τὴν Χῖον ἐν ἔτει 1474 διὰ τοὺς οἴνους της ἐπισκεφθείς. (2)

Τῷ 1477 ὁ Δομίνικος Κολόμβος ἠτύχησεν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἠναγκάσθη δὲ νὰ πωλήσῃ καὶ τὴν ἐν Γενούῃ οἰκίαν του. Τοῦτο ἠνάγκασε τὸν υἱόν του, ἔχοντα τότε ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν, νὰ ἀφήσῃ τὴν πατρῴαν οἰκίαν καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Λισσαβῶνα. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ Πορτογαλία προσείλκυεν εἰς ἑαυτὴν ξένους ἐπιχειρηματίας πολλούς· τύχην λοιπὸν ζητῶν ὁ ὑμέτερος ἥρως ἑπόμενον ἦτο πρὸς ταύτην νὰ διευθυνθῇ.—Ἐν Λισσαβῶνι μένων ὁ Κολόμβος κατέκτησε τὴν καρδίαν κόρης εὐγενοῦς, τῆς Φιλίππης Περεστρέλλο· ταύτην καὶ ἐνυμφεύθη. Ὁ πατὴρ τῆς Φιλίππης εἶχεν ἤδη ἀποθάνει· καταγωγῆς ἦτο ἰταλικῆς εἶχε δὲ διατελέσει καὶ διοικητὴς τῆς νήσου Πόρτο-Σάντο, τῆς παρὰ τὴν Μαδέραν. Διὰ τοῦ γάμου ὅθεν τούτου εἰς στενωτάτας ἦλθεν ὁ Κολόμβος σχέσεις μετὰ Πορτογάλων θαλασσοπόρων καὶ ἀποίκων, ἐπιχειρήσας μάλιστα καὶ πλόας τινὰς μέχρι τῆς Γουϊνέας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν Βρεττανικῶν νήσων ἐξ ἄλλου, καθ' οὓς ἐγνώρισε τὸν Ὠκεανόν. Ἀπὸ τῶν Πορτογάλων ἀποίκων ἔμαθε τότε ἀσαφεῖς τινας εἰδήσεις, ἀορίστως διαδιδομένας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, περὶ χωρῶν ἀγνώστων ἐκεῖθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ κειμένων καὶ περὶ φυτικῶν λει-

---

νέας θ' ἀποκαλύψῃ ἡ Θέτις ἠπείρους, δὲν θὰ εἶναι δὲ πλέον ἡ Θούλη (Ἰσλανδία) τὸ ἔσχατον ὅριον τῆς γῆς.»

Τόσον ἀληθὲς εἶναι ὅτι πάντα τὰ ἐπίσημα τῆς ἀνθρωπότητος γεγονότα συμβαίνουσι κατόπιν μακρᾶς προπαρασκευῆς. — Κριτικὴν ἔρευναν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς γεωγραφίας τοῦ Νέου Κόσμου συνέγραψεν (ἐν 5 τόμοις) ὁ διάσημος γερμανὸς φυσιοδίφης Ἀλέξ. Οὔμπολτ. Σ. τ Μ.

(1 Τὰ περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Κολόμβου εἶναι πάντοτε σκοτεινά. Τὴν τιμὴν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ πολλαὶ πόλεις καὶ σήμερον ἔτι ἀμφισβητοῦσι, πολλὰ δὲ καὶ περὶ τῆς οἰκογενείας του ἐγράφησαν. Ἐσχάτως Ἀμερικανός τις, ὁ Εὐγ. Λῶρενς (Laurence) ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Harper's Magazine (Ἀπριλ καὶ Μαΐου ἐ. ἔ) δύο διατριβὰς δι' ὧν πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ τὸν Κολόμβον Ἕλληνα τὴν καταγωγήν, πειρατὴν μὲν τὸ πρῶτον ἐπίφοβον καὶ φήμην μεγάλην μεγάλην ἀνὰ τὴν Μεσόγειον κεκτημένον, καὶ μόνον μετὰ τὸν γάμον του καὶ τὴν ἐν Πορτογαλίᾳ ἀποκατάστασιν εἰς τὰς μεγάλας θαλασσοπορίας ἐπεδοθέντα. Ὁ Λῶρενς καταλήγει εἰς τὰ συμπεράσματα ταῦτα στηριζόμενος ἐπὶ ἐγγράφων τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας· ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ γνώμη αὕτη καίτοι ὑπὸ ξένου, οὐχὶ Ἕλληνος διατετυπωμένη, ὑπενθυμίζει ἡμῖν τοὺς περὶ ἑλληνικῆς καταγωγῆς τοῦ Ναπολέοντος καὶ πολλῶν ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν γνωστοὺς θρύλλους. Περὶ τῆς διατριβῆς ταύτης ἴδε Νέας Ἐφημερίδος ΙΑ'. 200 κα' 201—Βιογραφίαν τοῦ Κολόμβου ἔγραψεν ὁ υἱός του Φερδινάνδος ('Ιστορία τοῦ Ἀρχιναυάρχου) Δυστυχῶς ὅμως ὀλίγιστα ἐκ ταύτης νὰ μάθωμεν ἔχομεν. Ἕνεκα λόγων ἀνθρωπίνης μικροφιλοτιμίας καὶ ματαιότητος πλεῖστα ὅσα ἀποσιωπᾷ ὁ υἱὸς τὸν βίον τοῦ πατρὸς ἐκθέτων, πλεῖστα δὲ καὶ ἀνακριβῆ σκοπίμως ἀναγράφει. Σ τ. Μ.

(2) Καθ' ἃ μάλιστα λέγει ὁ υἱός του, ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν του ἐπέσυρεν ἡ γνωστὴ τῆς νήσου ταύτης μαστίχη. Σ.τ.Μ.

ψάνων τὰ ὁποῖα ἡ θάλασσα ἔφερε πρὸς τὰς ἀκτὰς τῶν Ἀζορῶν· ζῶν δὲ ἐν Λισσαβῶνι τῇ ἕδρᾳ ὅλων τῶν τότε κοσμογράφων κατεῖδε τὸ μέγεθος τῆς δόξης, τῆς τιμῆς καὶ τοῦ πλούτου ὅστις ἐπεφυλάσσετο εἰς τοὺς εὐτυχεῖς ἀνακαλύψεις ἐπιτελοῦντας. Τοῦτο μεγάλως τὸν νοῦν τοῦ Κολόμβου ἐξῆψεν. Τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἔστρεψεν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν κοσμογραφίαν ὡς ἀπεκάλουν τότε τὴν γεωγραφίαν, ἐνστερνισθεὶς ἰδίως σύγγραμά τι τοῦ Πέτρου (Ι' Aillys, Imago Mundi ὅ ἐστι *Ὄψις τοῦ Κόσμου* ἐπιγραφόμενον. Εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο προσέτρεχεν ἔκτοτε ὁ Κολόμβος ὡς εἰς αὐθεντίαν παρὰ τὴν πολλὴν ἀκρισίαν τοῦ συγγραφέως, τοῦτο δὲ ἐκράτυνεν ἐν αὐτῷ τὴν ἰδέαν τῆς ὑπάρξεως ὠκεανοῦ οὐχὶ εὐρέως μεταξὺ Ἱσπανίας καὶ Ἰνδιῶν, τῆς ὑπάρξεως δηλ. ὠκεανοῦ εὐκόλως καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διαπλεομένου· ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄλλας πληροφορίας ἠρύσθη, ἐξ αὐτοῦ ἔμαθεν ὅτι ἐπὶ ὄρους μακρὰν πρὸς δυσμὰς κειμένου εὑρίσκετο ὁ *παράδεισος* καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη, τὰ ὁποῖα καὶ ἐπίστευε βραδύτερον ὅτι ἀνεκάλυψεν. Ἐν Λισσαβῶνι ἔμαθεν ἐπίσης καὶ τὰ περὶ τοῦ Φλωρεντίνου Τοσκανέλλη καὶ περὶ τῶν σχεδίων τὰ ὁποῖα εἶχεν οὗτος εἰς τὸν βασιλέα Ἀλφόνσον τὸν Ε' ὑποβάλει. Τότε ἐγεννήθη αὐτῷ ὁ πρὸς τὰς μεγάλας θαλασσοπορίας ἔρως, ἔγραψε δὲ πρὸς τὸν Τοσκανέλλην ζητῶν νὰ τῷ ἀποστείλῃ τοὺς χάρτας τοὺς ὁποίους εἶχε συντάξῃ καὶ τοῦ μελετωμένου ταξειδίου τὰ σχέδια. Ὁ Τοσκανέλλης ἔπεμψε πρὸς τὸν Κολόμβον, ὅστις σκοπίμως εἶχεν ἀποκρύψει αὐτῷ τὴν Ἰταλικήν του καταγωγὴν ὑποκριθεὶς τὸν Πορτογάλον, ἔπεμψε λέγομεν πρὸς τὸν Κολόμβον τούς τε ζητουμένους χάρτας καὶ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς μεθ' ἧς εἶχεν ἀποστείλει αὐτοὺς πρὸς τὸν Μαρτινέζ, ἐπιστολῆς λεπτομερῶς τὸν ὑπ' αὐτοῦ προτεινόμενον πλοῦν περιγραφούσης. Καὶ ὁ μὲν χάρτης ἀπωλέσθη, ἤρκεσεν ὅμως ἡ ἐπιστολὴ ὅπως ἔτι μᾶλλον καταπεισθῇ ὁ Κολόμβος περὶ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκβάσεως τοιούτου πλοῦ.

Πρὸς ἐκτέλεσιν ὅμως τῶν σχεδίων του εἶχεν ὁ Κολόμβος ἀνάγκην τῆς ὑποστηρίξεως ἡγεμόνος τινος ἢ βασιλέως, δὲν ἦτο δὲ εὔκολον τοῦτο. Ἐν Πορτογαλίᾳ ἐβασίλευεν Ἀλφόνσος ὁ Ε'. εἰς ὃν εἶχεν ἐκθέσει ὁ Κολόμβος τὰ σχέδιά του χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τὸν καταπείσῃ. Τὸ 1861 ὁ Ἀλφόνσος ἀπέθανεν, ἀνῆλθε δὲ τὸν θρόνον ἡγεμὼν ἐπιχειρηματικώτατος, Ἰωάννης ὁ Β'. Πρὸς τοῦτον παρουσιάσθη ὁ ἡμέτερος ἥρως.

Ὁ μέλλων τοῦ Νέου Κόσμου ἐξερευνητὴς προσῆλθεν ἐνώπιον τῶν συμβούλων τῆς αὐλῆς, οἵτινες εἶχον ἀναμφιβόλως πολὺ περισσοτέρας ἐπὶ τῶν ναυτικῶν γνώσεις ἢ οὗτος· πρὸ αὐτῶν διετύπωσε τὸ σχέδιόν του, σχέδιον πρὸ πολλοῦ γνωστὸν καὶ μηδεμίαν ἐντύπωσιν ἐμποιῆσαν. Τὸν προτείναντα αὐτὸ ἐχαρακτήρισαν οὗτοι ὡς φλύαρον καὶ ὑπερβολικόν, μεγάλως δὲ ἐξεπλάγησαν ὅταν ἤκουσαν τὰς αἰτήσεις τοῦ τολμηροῦ ξένου, ὅστις ἐζήτει ν' ἀνυψωθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν καὶ νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιναυάρχου, τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀντιβασιλέως ὅλων τῶν ἀνακαλυφθησομένων χωρῶν καὶ πλήθος ἄλλο τιμῶν καὶ προνομίων ὁμοίων πρὸς τὰς ὁποίας οὐδ' εἰς τοὺς διαπρεπεστέρους τῶν τότε θαλασσοπόρων δὲν εἶχεν ἡ Πορτογαλία ἀπονείμει. Ἀπέκρουσεν ὅθεν ὁ βασιλεὺς τὰς προτάσεις ταύτας καὶ οἱ Πορτογάλοι ἐξηκολούθησαν τοὺς κατὰ μῆκος τὴν ἀκτὴν τῆς Ἀφρικῆς πλόας των.(1) Τὰ γεγονότα ταῦτα ἔλαβον χώραν κατὰ τὸ 1483.

Τότε ἐγκατέλειψεν ὁ Κολόμβος τὴν Πορτογαλίαν καὶ ἐστράφη πρὸς τὴν Ἱσπανίαν. Κοσμογράφοι σοφοὶ δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας, ὅπως εἰς τὴν τῆς Λισσαβῶνος καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὀλίγα εἶχεν ὁ Κολόμβος νὰ φοβηθῇ. Ἔλλειπεν ὅμως ἐν Ἱσπανίᾳ τὸ πνεῦμα τῶν δι' ἐμπορικοὺς σκοποὺς μακρὰν θαλασσοποριῶν, ἔπρεπε δὲ ἑτέρα τις τὸ ἐνδιαφέρον κινοῦσα ἀφορμὴ νὰ εὑρεθῇ ὅπως ἀναλάβῃ ἡ κυβέρνησις ἐπιχείρησιν τοῦ εἴδους τούτου· τοιαύτην δὲ ταχέως εὗρεν ὁ Κολόμβος. Ἤκμαζε τότε ἐν Ἱσπανίᾳ ὁ πρὸς τοὺς Μαυριτανοὺς πόλεμος, οἱ δὲ περὶ πίστεως ἀγῶνες τοὺς πάντας ἀπησχόλουν. Ὡς σκοπὸν λοιπὸν τῶν θαλασσοποριῶν του προέβαλλεν ὁ Κολόμβος τὴν ἐκχριστιάνισιν τῶν εἰδωλολατρῶν κατοίκων τῶν μεμακρυσμένων ἐκείνων χωρῶν καὶ τὴν ἀπόκτησιν θησαυρῶν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ Ἁγίου Τάφου.

Πρὸς τὰ τοιαῦτα σχέδια ἡ Ἱσπανικὴ κυβέρνησις δὲν ἐδείχθη ἀδιάφορος. Ἔπρεπεν ὅμως πρὶν ἢ προβῶσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν ν' ἀναμείνωσι τὴν λῆξιν τοῦ πρὸς τοὺς Μαυριτανοὺς πολέμου. Ὑποσχέσεις λοιπὸν μόνον ἐδόθησαν εἰς τὸν Κολόμβον καὶ ἐλπίδες.

Ἤρχησε τότε δι' αὐτὸν ἡ ἐποχὴ τῆς δυστυχίας, τῶν προσδοκιῶν καὶ τῆς ἀβεβαιότητος, ἐπειδὴ δὲ ἡ πολιορκία τῆς Γρενάδας παρετείνετο πολὺ μᾶλλον ἢ ὅσον πάντες ἐπίστευον, ἀπεφάσισεν οὗτος ν' ἀφήσῃ τὴν Ἱσπανίαν καὶ τύχην καλλιτέραν ἐν Γαλλίᾳ νὰ ζητήσῃ. (2)

---

(1) Οἱ πλεῖστοι τῶν περὶ Κολόμβου γραψάντων προσθέτουσιν ἐνταῦθα ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Β' οὐ μόνον τὴν συνδρομήν του εἰς τὸν Κολόμβον ἠρνήθη, ἀλλὰ καὶ εἰς διάβημα ὅλως ἄνομον καὶ εἰς ἡγεμόνα ἀνάρμοστον προέβη, ἐξοπλήσας κρύφα στόλον καὶ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Κολόμβου ὑποδειχθεῖσαν ὁδὸν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐμπείρου ναυτικοῦ ἀποστείλας! Καὶ τὸ μὲν διάβημα τοῦτο ἀπέτυχεν, προσθέτουσιν οἱ βιογράφοι οὗτοι, ἐνέπλησεν ὅμως τὸν Κολόμβον ἀγανακτήσεως καὶ ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐκ τῆς Πορτογαλίας ἀναχωρήσεώς του. Κατὰ τὸν W. Irving γράψαντα μίαν τῶν ἀρίστων βιογραφιῶν τοῦ γενουησίου θαλασσοπόρου, ἡ ἐσπευσμένη αὕτη ἐκ τῆς Πορτογαλίας ἀναχώρησις αἰτίαν εἶχε τὰ πολλὰ χρέη τοῦ ἀνδρός. — Τὸ σύγγραμμα τοῦ Irving μετέφρασεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐν εἴδει διαλόγου διδακτικοῦ ὁ Α. Ῥαγκαβῆς Σ. τ. Μ.

(1) Ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης διατριβῆς μετ' ἀδιαφορίας παρέρχεται τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ βίου τοῦ Κολόμβου, ἐποχὴν μάλιστα ἀξιοσημείωτον ὡς ἐξόχως ἀποδεικνύουσαν τὰς πολλὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός, ὅστις πεινῶν καὶ γυμνητεύων, ἄστεγος καὶ ἄνευ ὑποστηρίξεως, αὐτὸ τοῦτο ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι μὴ ἔχων, ἐξηκολούθη εἰς τὰ σχέδια αὐτοῦ νὰ ἐμμένῃ.» Τὴν ἀξίαν τοῦ Κολόμβου μαρτυρεῖ οὐχὶ τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἀνακάλυψις, λέγει ὁ Hoeffer, ἀλλ' ἡ λελογισμένη ὑπομονὴ ἣν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀντέταξεν καθ' ὅλων τῶν ἀντιρρήσεων τῆς ἐπιστήμης, καθ' ὅλων τῶν προκαταλήψεων τῶν συγχρόνων του, καθ' ὅλων τῆς

Πλησίον τῆς παραλίου πόλεως Πάλου ἐγείρεται ἐπὶ λόφου ψιλοῦ καὶ πετρώδους ἀρχαία μονὴ φραγκισκανῶν, ἡ μονὴ La Rabida. Εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον σήμερον αὐτὴν δεικνύουσιν οἱ μοναχοὶ μικρὸν σταυρὸν ἐν τῷ προαυλίῳ· εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἐξηντλημμένος καὶ τὸν ἄρτον δι' αὐτὸν καὶ τὸν μικρὸν τὸν υἱὸν Διάγον (1) ζητῶν προσέπεσεν ὁ Κολόμβος ἐν ἔτει 1491. Ἀπὸ τῶν παραθύρων τῆς μονῆς, εἰς ἓν διαμέρισμα τῆς ὁποίας εἶναι σήμερον ἀπεικονισμέναι σκηναὶ ἐκ τῶν ταξειδίων τοῦ Κολόμβου, ἀκώλυτον φέρεται τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν ὠκεανόν· ἐνταῦθα δὲ πρὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τῆς θαλάσσης ἐξιστόρησεν ὁ ξένος εἰς τοὺς μοναχοὺς τὰ δεινά του καὶ διηγήθη τὰ τολμηρά του σχέδια καὶ τὰς ψευσθείσας ἐλπίδας του. Οἱ φραγκισκανοὶ εὐθὺς ἀνεγνώρισαν ὅτι τῆς φρονήσεως ἦτο νὰ μείνῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἱσπανίας ὁ ξένος. Κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν εἰς αὐτῶν, ὁ πατὴρ Juan Perez de Marchena, ἦτο πνευματικὸς τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας· οὗτος δὲ ἐμεσολάβησεν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Κολόμβου. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1492 ἡ Γρενάδα παρεδόθη· τὴν παράδοσίν της ἐπηκολούθησεν συμφωνία μεταξὺ τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ Κολόμβου· τρία πλοῖα ἐξοπλίσθησαν διὰ τὸν πρὸς δυσμὰς πλοῦν καὶ τῇ 3 Αὐγούστου ὁ στολίσκος ἀπέπλευσε τοῦ λιμένος τῆς Πάλου.

Ἐνδιαφέρον νομίζομεν ὅτι εἶναι νὰ γνωσθῇ σήμερον ὅτε ἑκατοντάδες χιλιάδων καὶ ἑκατομμύρια ἔτι δι' ἐξερευνητικὰς χωρῶν ἀποστολὰς δαπανῶνται, τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ἡ Ἱσπανικὴ κυβέρνησις ἐδαπάνησε διὰ τὸ πρῶτον ταξείδιον τοῦ Κολόμβου, τὸ ἐπισημότερον ὅλων τῶν τότε. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀνῆλθεν ἐν ὅλῳ εἰς 1,140,000 μαραβεδίων, ποσὸν ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς 29,184 μάρκ. μόνον.

Τί ἐσκόπει ὁ Κολόμβος διὰ τοῦ πρώτου ταξειδίου του νὰ ἐπιτύχῃ ἔχει σαφέστατ' ὁ ἴδιος ἐκθέσει εἰς ὅσα δι' αὐτοῦ νὰ κατορθώσῃ ὑπέσχετο ἐν τῷ πρὸς τὸν Φερδινάνδον καὶ τὴν Ἰσαβέλλαν ἐγγράφῳ του. Λέγει δηλ. ἐν αὐτῷ.

«Μετὰ τὴν κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος ἀποπεράτωσιν τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ τῶν Μαυριτανῶν, οἵτινες ἐδέσποζον ἕως τότε τῆς Εὐρώπης, καὶ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ πόλει Γρενάδᾳ εἶδον τῇ δευτέρᾳ Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὰς σημαίας τῶν Ὑμετέρων Μεγαλειοτήτων ἐπὶ τῶν τοιχῶν τῆς Ἀλάμβρας νὰ κυματίζωσιν καὶ τὸν βασιλέα τῶν Μαυριτανῶν συρόμενον ἔξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως καὶ τὰς χεῖρας τῶν Ὑμετέρων Μεγαλειοτήτων ἀσπαζόμενον.

Κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα ἀπεφάσισαν αἱ Ὑμέτεραι Βασιλικαὶ Μεγαλειότητες ἐν τῇ ἰδιότητι Ὑμῶν ὡς χριστιανῶν καθολικῶν καὶ ὡς ἐχθρῶν τοῦ Μωαμεθανισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης αἱρέσεως καὶ εἰδωλολατρείας, ν' ἀποστείλωσιν ἐμὲ τὸν Χριστόφορον Κολόμβον πρὸς τὰς χώρας τῶν Ἰνδιῶν περὶ ὧν ἔδωσα εἰς τὰς Ὑμετέρας Μεγαλειότητας πληροφορίας τινὰς καὶ νὰ συστήσωσιν ὡς ἀπεσταλμένον των πρὸς τὸν Μέγαν Χάν, πρὸς τὸν Βασιλέα δηλ. τῶν Βασιλέων, ὅστις καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τῆς Ῥώμης διδασκάλους τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν πίστεως εἶχε ζητήσει. Τοῦτο ὁ Ἅγιος Πατὴρ οὐδέποτε ἐπέτυχε· πολλοὶ δὲ λαοὶ ἀπέθανον ἔκτοτε ἐν τῇ εἰδωλολατρείᾳ καὶ ἁμαρτίᾳ.

Ἀπεφάσισαν αἱ Ὑμέτεραι Μεγαλειότητες ν' ἀποστείλωσιν ἐμὲ τὸν Χριστόφορον Κολόμβον εἰς τὰς εἰρηνεύσας τῶν Ἰνδιῶν χώρας ὅπως γνωρίσω τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν καὶ τοὺς λαοὺς καὶ ὅπως ἐξερευνήσω τὴν κατάστασίν των, τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰ ἤθιμα, ἵνα ἐπιτυχῶς ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐν αὐτοῖς εἰσαγωγῆς τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν θρησκείας. Δὲν μοὶ ἀνέθηκαν δὲ διὰ ξηρᾶς πρὸς τὴν Ἀνατολὴν νὰ πορευθῶ, ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο, ἀλλὰ διὰ τῆς πρὸς δυσμὰς κατὰ θάλασσαν ὁδοῦ τὰς Ἰνδίας ν' ἀναζητήσω, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑπὸ οὐδενὸς μέχρι τοῦδε, καθόσον ἠξεύρομεν, ἐπεχειρήθη».

Ἡ ἐντολὴ αὕτη ὁ χάρτης τοῦ Τοσκανέλη καὶ τὰ ἐν τῇ Imago Mundi ἀναγραφόμενα ὡδήγησαν κατόπιν τὸν Κολόμβον καθόλου καὶ μόνον ὅταν συμπαραβάλλωμεν τὰ γεγονότα δυνάμεθα κατ' ἀξίαν νὰ ἐκτιμήσωμεν τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅστις δὲν ἐζήτει τοὺς παλαιοὺς χάρτας συμφώνους πρὸς τὰς ἀνακαλύψεις νὰ καταστήσῃ, ἀλλὰ μᾶλλον ταύτας συμφώνως πρὸς ἐκείνους νὰ ῥυθμίσῃ. Διὰ τοῦτο καὶ ἀκλόνητον εἶχε τὴν ἰδέαν ὅτι ἔφθασεν εἰς τὰς Ἰνδίας ἐκλαμβάνων τὴν Ἀϊτὴν ὡς τὴν νῆσον Σιπάγγου καὶ συντάξας ἐν Κούβᾳ ἔγγραφον πιστοποιοῦν τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν ἄφιξίν του

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΤΟ ΚΡΕΑΣ

ΥΠΟ

Π. Δ. ΖΑΧΑΡΙΑ Δρος Φ Ε.

Κρέας κοινῶς καλοῦμεν τοὺς μῦς τῶν χορτοφάγων μαστοφόρων (καὶ τῶν πτηνῶν) μετὰ ποσότητός τινος λίπους καὶ ὀστῶν.

Οἱ μῦς ἔχουσι σχῆμα ἀτρακτοειδές, δηλ. ἐν τῷ μέσῳ ἐξωγκωμένον, περιβάλλονται δὲ ὑπὸ λεπτῶν λευκῶν ἰνωδῶν θηκῶν, αἵτινες εἰς τὰ λεπτὰ τῶν μυῶν ἄκρα ἀπολήγουσιν εἰς τοὺς τένοντας, δι' ὧν οἱ μῦς στερεοῦνται ἐπὶ τῶν ὀστῶν ἕνεκα τῆς γλοιτίνης, (1) ἣν περιέχουσι· συ-

---

τύχης τῶν καταδρομῶν Ἴδε Biographie Generale F. Didot - Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καλὸν νομίζομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ γερμανοὶ δείκνυνται ἐν γένει πολὺ τὸν Γάλλων αὐστηρότεροι εἰς τὰς περὶ τοῦ Κολόμβου κρίσεις των. Σ. τ. Μ.

(1) Diego εἰς τὴν Ἱσπανικὴν ὁ Ἰάκωβος. Σ. τ. Μ.

(1) Ἡ γλοιτίνη ἢ ζωϊκὴ ὄλλα εὑρίσκεται καὶ ἐν τοῖ ὀστοῖς, ἐν τοῖς ἰχθύσιν κτλ. ἐξάγεται δ' ἐκ τῶν οὐσιῶν τούτων, ἀφοῦ πρῶτον δι' ὀξέων ἀπομακρυνθῶσι τὰ ἀνόργανα συστατικά, διὰ παρατεταμένης ζέσεως ἐν ὕδατι, ἐν ᾧ διαλύεται. Ἐν ψυχρῷ ὕδατι ἐξογκοῦται, ἀλλὰ δὲν διαλύεται. Ἀκάθαρτος μὲν εἶναι μᾶζα σκοτεινῶς κιτρίνη (ὀστεόκολλα, ἰχθυόκολλα), καθαρὰ δὲ ἄχρους (gelatine). Διαλελυμένη ἐν ἀραιῷ καυστικῷ κάλει ἀποτελεῖ τὴν ὑγρὰν κόλλαν (colle forte).

νίστανται ἐκ λεπτοτάτων ἰνῶν, συνδεομένων διὰ συνδετικοῦ ἱστοῦ· (1) διαποτίζονται ὑπὸ τοῦ κρεατικοῦ ὑγροῦ· μεταξὺ δὲ τῶν θηκῶν καὶ τοῦ συνδετικοῦ ἱστοῦ ἀποτίθεται τὸ λίπος ἐν ἰδίοις λιπώδεσι κυττάροις.— Ἑκάστη ἶς συνίσταται ἐκ σαρκώδους μάζης περιβαλλομένης ὑπὸ λευκοῦ λεπτοτάτου καὶ διαφανοῦς περιβλήματος (σαρκειλήματος). Τὸ κύριον συστατικὸν τῆς σαρκώδους μάζης εἶναι ἡ ἰνικὴ, οὐσία ἀνάλογος πρὸς τὸ λεύκωμα τῶν ὠῶν, ἥτις πηγνυμένη μετὰ τὸν θάνατον, γίνεται αἴτιος τῆς ἀκαμψίας τῶν πτωμάτων — Τὸ κρεατικὸν ὑγρὸν περιέχει ἐν διαλύσει διαφόρους οὐσίας ὀργανικὰς καὶ ἀνοργάνους ἢ ἐκ τοῦ αἵματος ἐκκρινομένας ἢ ἐξ ἀνταλλαγῆς οὐσιῶν ἐν τοῖς μυσὶ παραγομένας ὡς π. χ. καρνίνην, κρεατίνην, κρεατινίνην κτλ. ἰνωσίτην (μυϊκὸν σάκχαρον), γαλακτικὸν ὀξύ, ἐκχυλισματικὰς οὐσίας,(2) χλωριοῦχον κάλιον, χλωριοῦχον μαγνήσιον κτλ.

Τὸ κρέας εἶναι ἐκ τῶν κυριωτέρων τροφῶν τοῦ ἀνθρώπου. Τροφαὶ καλοῦνται μίγματα θρεπτικῶν οὐσιῶν ἢ ὡς τοιαῦται ἐν τῇ φύσει ἀπαντῶσαι ἢ τεχνητῶς παρασκευαζόμεναι (ἐδέσματα). Αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι εἶναι χημικαὶ ἑνώσεις ὀργανικαὶ (καὶ ὀλίγαι ἀνόργανοι ὡς τὸ μαγειρικὸν ἅλας, φωσφορικά τινα ἅλατα καὶ τὸ εἰσπνεόμενον ἐκ τοῦ ἀέρος ὀξυγόνον) περιέχουσαι τὰ συστατικά, ὧν τὸ σῶμα χρῄζει πρὸς συντήρησίν του. Διακρίνομεν τρεῖς τάξεις θρεπτικῶν οὐσιῶν.

1) Τὰ λευκωματοειδῆ (λεύκωμα ὠῶν, ἰνικὴ, τυρίνη) ἢ πρωτείνας. Οὕτω καλοῦνται οὐσίαι σύνθετοι ἐξ ἄνθρακος, ὑδρογόνου, ὀξυγόνου, ἀζώτου, καὶ ὀλίγου θείου ἐνίοτε δὲ καὶ φωσφόρου, σχηματιζόμεναι ἐν τοῖς φυτοῖς, εἰς τὸν ζωϊκὸν δὲ ὀργανισμὸν ἕτοιμοι προσαγόμεναι καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν στερεῶν οὐσιῶν τῶν ἱστῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ αἵματος ἀποτελοῦσαι.

2) Τὰ λίπη (στέατα καὶ ἔλαια), ἅτινα σχηματίζονται καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ τοῖς ζῴοις. Ταῦτα οὔτε διαλύονται οὔτε ἀναμιγνύονται μεθ' ὕδατος· ἐὰν ὅμως τοῦτο περιέχῃ καὶ οὐσίας βλεννώδους ἢ κομμιώδους συστάσεως, τότε μένουσιν ἠωρημένα ἐν αὐτῷ ὑπὸ τὴν μορφὴν μικροτάτων σταγονιδίων διδοντα αὐτῷ ὄψιν γάλακτος, δι' ὃ καὶ γαλακτώματα ἐκλήθησαν τὰ τοιαῦτα μίγματα· συνίστανται ἐξ ἄνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ὀξυγόνου.

3) Τοὺς ὑδατάνθρακας (ἄμυλον, σάκχαρον κτλ.). Οὕτω καλοῦνται ἑνώσεις ἐξ ἄνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ὀξυγόνου, ἐν αἷς τὰ δύο τελευταῖα στοιχεῖα ἐνυπάρχουσι καθ' ἃς ἀναλογίας συνιστῶσι τὸ ὕδωρ, ὥστε δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἑνώσεις ἄνθρακος καὶ ὕδατος· σχηματίζονται ἐν τοῖς φυτοῖς.

---

(1) Ἰστοὶ καλοῦνται σωρεῖαι κυττάρων ὁμοίων σ νηνωμένων δι' οὐσίας, καλουμένης μεσοκυττάρου. Κύτταρα (κυψελίδες) εἶναι τὰ στοιχειώδη ὄργανα, ἐξ ὧν συνίστανται τὰ σώματα τῶν τελειοτέρων φυτῶν καὶ ζῴων.

(2) Οὕτω καλοῦνται ὀργανικαὶ ἑνώσεις ἄνευ ἀζώτου μὴ ληφθεῖσαι εἰσέτι ἐν κρυσταλλικῇ καταστάσει.

Ἐκ τούτων αἱ ἀζωτοῦχοι κυρίως οὐσίαι χρησιμοποιοῦνται πρὸς κατασκευὴν τῶν μαλακῶν τοῦ σώματος μερῶν καὶ ἀνακαίνισιν αὐτῶν, αἱ λοιπαὶ δὲ (λίπη καὶ ὑδατάνθρακες) πρὸς συντήρησιν τῆς ζωικῆς θερμότητος διὰ τῆς ἀναπνοῆς. (Τὸ ὀξυγόνον, ὅπερ τὸ αἷμα διὰ τῶν πνευμόνων διερχόμενον παραλαμβάνει, ἑνοῦται μετὰ τῶν οὐσιῶν τούτων, ὀξειδοῖ ἢ καίει αὐτάς, ὡς ἐν τῇ χημείᾳ λέγεται, ἕνεκα τοῦ ἄνθρακος ὃν περιέχουσιν. Ἡ κατὰ τὴν διηνεκῶς τελουμένην ταύτην καῦσιν ἀναπτυσσομένη θερμότης τηρεῖ σταθερὰν τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος.)

Τὸ κρέας ὡς περιέχον λεύκωμα καὶ λίπος εἶναι τροφὴ ἀρίστη. Χαρακτῆρες τῆς καταλλήλου πρὸς βρῶσιν ποιότητος αὐτοῦ εἶναι τὸ εὔπεπτον καὶ ἡ περιεκτικότης εἰς θρεπτικὰς οὐσίας. Τὸ θρεπτικώτερον κρέας ἔχουσι τὰ ἀκμαίας ἀλλ' οὐχὶ λίαν προκεχωρηκυίας ἡλικίας ζῶα. Τὸ κρέας τῶν λίαν νεαρῶν ζώων θεωρεῖται ὡς εὐπεπτότερον, πράγματι ὅμως εἶναι ὀλιγώτερον θρεπτικόν· παρέχει τῇ ἀληθείᾳ ζωμόν παχύτερον, ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει ἕνεκα τῆς πολλῆς γλοιτίνης, ἣν περιέχει· λεύκωμα ἔχει ὀλιγώτερον. Ἡ γλοιτίνη ἀπεδείχθη ὅτι δὲν εἶναι τροφή· κύνες τραφέντες διὰ γλοιτίνης ἀπέθανον μετά τινας ἡμέρας ἐξ ἀσιτίας.—Εὔπεπτον κρέας παρέχουσι τὰ ἐν μέτρῳ παχέα ζῶα· περίσσεια λίπους τὸ καθιστᾷ δύσπεπτον, διότι αἱ ἶνες προφυλαττόμεναι ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὰς λίπους (1) διαμένουσι πλείονα χρόνον ἐν τῷ στομάχῳ. Τὰ ἰσχνὰ ζῶα παρέχουσι κρέας δυσπεπτότερον καὶ ὀλιγώτερον θρεπτικόν· οὕτω 100 μέρη κρέατος περιέχουσιν

	παχέων	ἰσχνῶν βοῶν
Ὕδατος	39 μ.	59 1)2
Τέφρας	1 1)2	1 1)2
Λίπους	23 1)2	8
Καθαροῦ μυικοῦ κρέατος	36	31

Τὸ κρέας γίνεται εὐπεπτότερον ὅταν διαμείνῃ χρόνον τινα, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, ὁπότε γίνεται ὀλίγον ὑπόξινον· δὲν πρέπει ὅμως νὰ δεικνύῃ οὔτε ἴχνος ἀποσυνθέσεως διότι τότε ἀποκτᾷ ὀσμὴν καὶ γεῦσιν δυσάρεστον.

Ἀναλύοντες τὰς τροφὰς εὑρίσκομεν ὅτι οὐδεμία αὐτῶν (ἐκτὸς τοῦ γάλακτος) περιέχει ἐν ἀρκούσῃ ἀναλογίᾳ καὶ τὰ τρία εἴδη τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν. Ἵνα συντηρηθῇ τὸ σῶμα ἀκμαίου ἀνδρὸς ἀπαιτοῦνται καθ' ἡμέραν

Λευκώματος	100	γράμμα
Λίπους	100	»
Ἀμύλου καὶ σακχάρου	240	»
Ἁλάτων	25	»
Ὕδατος (ἀπ' εὐθείας πινομένου ἢ διὰ τῶν τροφῶν εἰσαγομένου)	2535	»

ἀντιστοιχοῦντα εἰς 250 γράμ. (90 δράμια) κρέατος, 400 γράμ. (125 δράμια) ἄρτου, 70 γράμ. σακχάρου, 100 γρ. λίπους, 10 γρ. μαγειρικοῦ ἅλατος καὶ 2100

---

(1) Τὸ λίπος δὲν πέπτεται, δὲν διαλύεται ὑπὸ τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ, ἀλλ' εἰσέρχεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν μετ' αὐτοῦ μεμιγμένον ὡς γαλάκτωμα.

γρ. (1 ὀκὰν καὶ 256 δρ.) ὕδατος. Παρατηροῦμεν λοιπὸν ὅτι δὲν δυνάμεθα μόνον διὰ κρέατος νὰ τραφῶμεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ μιγνύωμεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἀμυλώδεις οὐσίας καὶ λίπος. Εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς φυσικῆς ταύτης ἀνάγκης ὡδηγήθη ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς γεύσεως, μιγνύων τὰς τροφὰς καὶ παρασκευάζων ταύτας ἐπὶ τὸ εὐπεπτότερον εἰς ἐδέσματα πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῆς. Οὕτω ἐγεννήθη ἐπιστήμη πρακτική, ἡ *μαγειρική*, ἧς τὴν χρησιμότητα καὶ σπουδαιότητα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποδείξωμεν ἡμεῖς, καθ' ὅσον ἅπαντες αἰσθάνονται.

Παρασκευή. — Πρὸς παρασκευὴν τοῦ κρέατος δύο κυρίως μέθοδοι ὑπάρχουσιν ἡ ὀπτήσις καὶ ἡ ἕψησις.

Τὸ κρέας τὸ ὀπτώμενον ἐπὶ τοῦ ὀβελοῦ ἢ τῆς ἐσχάρας ἐκτίθεται εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τοῦ πυρός· ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ ἐπιφάνεια θερμαίνεται ταχέως μέχρις 130 βαθμῶν (ἑκατονταβάθμου) καὶ τὸ λεύκωμα πήγνυται ἐπ' αὐτῆς ἐμποδίζον τὸ κρεατικὸν ὑγρὸν νὰ ἐκρεύσῃ. Τὸ ὀπτὸν λοιπὸν κρέας διατηρεῖ ἅπαντα τὰ συστατικά του· εἶναι δὲ εὔπεπτον, διότι αἱ ἶνες μαλακύνονται καὶ ἀποχωρίζονται ἀλλήλων, τοιουτοτρόπως δὲ ἐπιδρᾷ εὐκολώτερον ἐπ' αὐτῶν τὸ γαστρικὸν ὑγρόν. Ἂν ἡ θέρμανσις γείνῃ ἀποτόμως, ἡ θερμότης δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ βαθέως, ὥστε τὸ ἐσωτερικόν, θερμαινόμενον μόνον μέχρι 60°, ἁπλῶς διαβρέχεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ χυμοῦ καὶ μένει ἐρυθρόν· ἂν βαθμηδόν, τότε εἰσδύει βαθύτερον καὶ φθάνει ἡ ἐσωτερικὴ μᾶζα εἰς 95°, ὁπότε αἱ ἶνες ἀποχωρίζονται τελειότερον καὶ χανουσι τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα. Ἡ ἐπιφάνεια οὕτω ὀπτηθέντος κρέατος ἔχει χρῶμα ὡσεὶ κεκαυμένου σακχάρου (καραμέλας), πολλάκις χρυσίζον καὶ ἀποδίδει ὀσμὴν λίαν εὐχάριστον καὶ προκλητικήν. Ἡ ὄπτησις εἶναι λίαν λεπτὴ ἐργασία· κατὰ τὸν Brillat-Savarin «μάγειρος δύναταί τις νὰ γείνῃ· ὀπτητὴς ὅμως διὰ νὰ ἦναι πρέπει νὰ γεννηθῇ τοιοῦτος»· «On devient cuisinier, mais on naissent rotisseur». Τὸ βάρος τοῦ ὀπτοῦ εἶναι κατὰ τὸ ἓν τέταρτον μικρότερον τοῦ τοῦ νωποῦ κρέατος ἕνεκα τοῦ ἐξατμισθέντος ὕδατος. Ἐν κλιβάνῳ τὸ κρέας ὀπτᾶται τελειότερον ἀλλ' ἔχει γεῦσιν ὀλιγώτερον καθαράν. Τὸ πνικτὸν ἤτοι ἐν πνιγεῖ(1) ὀπτηθὲν κρέας δὲν ἔχει τόσον καλὴν γεῦσιν ἀλλ' εἶναι ἀπαλώτερον (κατάλληλον διὰ τοὺς νωδούς).

Ἕψεται τὸ κρέας ἐν ὕδατι ἢ μετὰ καρυκευμάτων (βουτύρου, ἐλαίου κτλ.). Οἱ τρόποι τῆς διὰ καρυκευμάτων ἑψήσεως εἶναι ποικιλώτατοι, πάντοτε ὅμως τὸ τοιοῦτο κρέας εἶναι δυσπεπτότερον τοῦ ὀπτοῦ, διότι τὸ προστιθέμενον λίπος περιβάλλει τὰς ἶνας τοῦ κρέατος. Μεταξὺ τῶν διαφόρων τρόπων ἑψήσεως ἀναφέρομεν τὴν παρασκευὴν φρυκτοῦ κρέατος (τσιγαριστοῦ) καὶ τὴν τοῦ πνικτοῦ κρέατος μετὰ καρυκευμάτων (στιφάδου). Κυρίως ἕψησις εἶναι ἡ ἐν ὕδατι. Εἰς τοῦτο παραχωρεῖ τὸ κρέας τὰ διαλυτὰ αὐτοῦ συστατικὰ μεταβάλλον αὐτὸ εἰς ζωμόν. Ἑφθὸν λοιπὸν κρέας ἐσθιόμενον ἄνευ τοῦ ζωμοῦ του εἶναι ἀκατάλληλον εἰς θρέψιν καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅτῳ μείζων εἶναι ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος καὶ μακρότερος ὁ χρόνος τῆς ἑψήσεως. Ὁ ζωμὸς καθ' ἑαυτὸν δὲν εἶναι τροφή· ἓξ λίτρα ζωμοῦ μόλις ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἓν λίτρον γάλακτος· εἶναι ἁπλῶς διεγερτικὸν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Ὁ ζωμὸς εἶναι ἀσθενέστερος ἐὰν ρίψωμεν τὸ κρέας ἐν βράζοντι ὕδατι, διότι τότε τὸ λεύκωμα πήγνυται καὶ ἐμποδίζει τὴν εἴσοδον τοῦ ὕδατος καὶ ἑπομένως τὴν ἀφαίρεσιν τῶν διαλυτῶν συστατικῶν· τότε τὸ ἑφθὸν κρέας εἶναι θρεπτικώτερον. Ὅταν ὅμως ρίψωμεν τὸ κρέας εἰς τεμάχια ἐν ψυχρῷ ὕδατι καὶ βαθμηδὸν θερμάνωμεν, τὸ λεύκωμα ἐξέρχεται ἀποτελοῦν τὸν ἀφρόν, ὅστις ἀπορρίπτεται, ἅπαντα δὲ τὰ διαλυτὰ συστατικὰ μεταβαίνουσιν εἰς τὸ ζωμόν(1). Τὸ ἑφθὸν τότε κρέας εἶναι ἐντελῶς ἄγευστον καὶ ἀκατάλληλον εἰς θρέψιν. Περισσότερον βρασθεὶς ὁ ζωμὸς λαμβάνει χροιὰν σκοτεινοτέραν καὶ γεῦσιν ὀπτοῦ. Ἂν τότε ἐξατμίσωμεν ἐπὶ ἀτμολούτρου(2) ἀπολαμβάνομεν μᾶζαν μαλακήν, σκοτεινῶς φαιὰν ἧς 30 γρ. μετ' ὀλίγου ἅλατος διαλυόμενα ἐν ἑνὶ λίτρῳ ὕδατος (3) μᾶς παρέχουσι ζωμὸν γευστικώτατον. Τοιοῦτον εἶναι τὸ πεφημισμένον *ἐκχύλισμα κρέατος τοῦ Λήμπιχ* (Liebig) (4) περιέχον ἐν ἑνὶ χιλιογράμμῳ τὰ διαλυτὰ συστατικὰ 34 χλγ. καθαροῦ μυϊκοῦ κρέατος ἢ 45 χλγ. κρέατος τῶν κρεωπωλείων. Παρασκευάζεται ἐν Fray-Bentos καὶ ἐν Montevidio τῆς Οὐρουγουάης καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ (Tooth, Sidney) ἀποστέλλεται δ' εἰς Εὐρώπην ὑπὸ τὸ ὄνομα Extractum carnis(Extrait de viande).

Διατήρησις—Πρὸς διατήρησιν τοῦ κρέατος πολλαὶ μέθοδοι ὑπάρχουσιν· τούτων ἀξιολογώτεραι εἶν' αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ τοῦ Appert, τῆς ἐντελοῦς ἀπομακρύνσεως τοῦ ἀέρος· δι' αὐτῆς διατηροῦνται ἐδέσματα. Ταῦτα, ἀφοῦ κατὰ τὸ τέλος τῆς παρασκευῆς των ἀχθῶσιν εἰς ἰσχυρὸν βρασμόν, τίθενται ἐντὸς λευκοσιδηρῶν δοχείων, ἅτινα σχεδὸν πληροῦνται. Τότε συγκολλᾶται τὸ κάλυμμα, ὅπερ ἔχει μικρὰν ὀπήν, ἥτις κλείεται καὶ αὕτη ἅμα τὸ κενὸν μέρος πληρωθῇ ὑπὸ ζωμοῦ τοῦ ἐδέσματος. Μετὰ ταῦτα τὸ ἀεροστεγῶς κλειστὸν ἤδη δοχεῖον ἐντίθεται ἐν διαλύματι ἅλατος ἐν ὕδατι, δι' ἧς ἄγεται εἰς θερμοκρασίαν ἀνωτέραν τῆς τοῦ βρασμοῦ τοῦ ἁπλοῦ ὕδατος, καὶ διαμένει ἐν αὐτῷ ἡμίσειαν μέχρι δύο ὡρῶν ἀναλόγως τοῦ μεγέθους,

---

(1) Πνιγεὺς = etuve = χῶρος κεκλεισμένος πανταχόθεν καὶ θερμός.

(1) Ὁ ζωμὸς ἔχει ἀντίδρασιν ὀξινον ἕνεκα ἐλευθέρου ἰνωσιτικοῦ καὶ γαλακτικοῦ ὀξέος.

(2) Διὰ τῆς συσκευῆς ταύτης θερμαίνεται τὸ ἐπ' αὐτῆς δοχεῖον ὑπὸ ἀτμοῦ βράζοντος ὕδατος, ὥστε ἡ θερμοκρασία δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τοὺς 100° βαθμούς.

(3) Ἤτοι 10 δράμια ἐν 350 δραμίοις ὕδατος.

(4) Τὸ ἐκχύλισμα, ὅταν ἦναι καθαρόν, περιέχει 16 0]0 ὕδατος 10 0]0 ἀζώτου, 18—22 0]0 τέφρας, στερεῖται ἐντελῶς λευκώματος καὶ λίπους· πρέπει δὲ ἐπὶ 100 μερῶν τὰ 60 νὰ διαλύωνται ἐν οἰνοπνεύματι 80 βαθμῶν.

ὅπως φονευθῶσι τὰ βακτηρίδια· διότι ἵνα παρεμποδισθῇ πᾶσα σῆψις οἱαδήποτε πρέπει νὰ μὴ προσυπάρχωσιν οἱ μικροοργανισμοὶ οὗτοι, ἐξ ὧν ἡ σῆψις γεννᾶται.

2) Ἡ τῆς ξηράνσεως. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀφοῦ καθαρίσωσι τὸ κρέας ἀπὸ τοῦ λίπους, τέμνουσιν εἰς λεπτὰς ταινίας, ἐπιπάσσουσι δι' ἀλεύρου ἀραβοσίτου ἵνα ἐκμυζήσῃ τοὺς χυμοὺς τοῦ κρέατος καὶ ξηραίνουσι τοποθετοῦντες ἐπὶ ὁριζοντίως κειμένων ῥάβδων καὶ ἐκτιθέντες εἰς τὸν ἥλιον Ἡ ἀπομένο σα μᾶζα εἶναι εὔκαμπτος καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς σῆψιν. 100 μέρη βοείου κρέατος παρέχουσιν 26 μ. ξηροῦ. Τοῦτο, Tassajo καλούμενον, συνελίσσεται, συμπιέζεται καὶ παραδίδεται εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ καλεῖται Pemmikam, ἐν τῇ Νοτίῳ δ' Ἀφρικῇ Biltongue. Κυριώτερος λιμὴν ἐξαγωγῆς εἶναι τὸ Montevideo. Ἐν Εὐρώπῃ δὲν εἰσήχθη εἰσέτι.

3) Ἡ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ ὕδατος δι' ἅλατος, μέθοδος ἀρχαιοτάτη. Συνήθως προστίθεται εἰς τὸ ἅλας ὀλίγον νίτρον καὶ ὀλίγον σάκχαρον. Τὸ ἅλας ἀφαιρεῖ ἐκ τοῦ κρέατος τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ κρεατικοῦ ὑγροῦ· ἡ ἅλμη ὅθεν περιέχει τὰ κύρια συστατικὰ πυκνοῦ ζωμοῦ, ὥστε τὸ κρέας ἀπόλλυσι θρεπτικὰς οὐσίας. Ἐκτὸς τούτου συνεχὴς ἐπὶ πολὺν χρόνον βρῶσις τοιούτου κρέατος εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν· ἡ στομακάκη (Scorbut) ἕνεκα τοιαύτης χρήσεως γεννᾶται

4) Ἡ διὰ σακχάρου. Κόνις αὐτοῦ ἐπιπασσομένη διαλύεται ἐν ὀλίγῳ κρεατικῷ ὑγρῷ σχηματίζουσα εἶδος φλοιοῦ προφυλάττοντος ἀπὸ τῆς σήψεως. Πλεονεκτεῖ τῆς δι' ἅλατος μεθόδου ὡς οὐδενὸς συστατικοῦ ἐκ τοῦ κρέατος ἀφαιρουμένου.

5). Ἡ τοῦ καπνισμοῦ. Κατὰ ταύτην πρῶτον τὸ κρέας ξηραίνεται, εἶτα πληροῦται δι' οὐσιῶν ἀντισηπτικῶν π.χ. σωσικρέατος (creosotum), ξυλόξους κτλ. περιεχομένων ἐν τῷ καπνῷ τῶν ξύλων, δὲν χάνει δὲ οὐδὲν τῶν θρεπτικῶν συστατικῶν. Τινὲς τῶν διαλυτῶν ἐν ὕδατι οὐσιῶν μεταβάλλονται εἰς ἀδιαλύτους, ἀλλ' εἶναι ζήτημα ἂν τοῦτο ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς θρεπτικότ-τος.

6) Ἡ τῆς ἐνθέσεως εἰς ὄξος. Ἡ διατήρησις εἶναι προσωρινή, ἀφαιροῦνται δὲ πολλὰ συστατικὰ ἐκ τοῦ κρέατος.

7) Ἡ τῆς ἐνθέσεως ἐν ἀραιῷ διαλύματι ἰτεϊλικοῦ ὀξέος (acide salcylique).

8) Ἡ τοῦ Lamy, καθ' ἣν τεμάχια 2 μέχρι 10 χιλιογράμμων βάρους ἐκτιθενται ἐπὶ 10 ἕως 25 λεπτὰ εἰς τοὺς ἀτμοὺς καιομένου θείου, εἶτα δὲ ἀφήνονται εἰς τὸν ἀέρα ὅπου ἐξατμίζεται τὸ θειῶδες ὀξὺ καὶ σχηματίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας προφυλακτήριον στρῶμα· καὶ

9) Ἡ τῆς ψύξεως, ἡ ἀρίστη πασῶν. Τὰ σηψιγόνα βακτήρια φονεύονται ἐν θερμοκρασίαις κατωτέραις τοῦ 0° καὶ ἀνωτέραις τῶν 100°. Εἰς κατωτέραν λοιπὸν τοῦ 0° θερμοκρασίαν σῆψις δὲν δύναται νὰ γείνῃ καὶ τὸ κρέας δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπ' ἀόριστον· ἐν Σιβηρίᾳ εὗρον ἀπὸ τὸ 1864 τεθαμμένα ἐν τοῖς πάγοις ζῶα, ὧν οἱ τελευταῖοι ἀντιπρόσωποι ἔζησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης γεωλογικῆς (τεταρτογενοῦς) περιόδου, ὁπότε ἐνεφανίσθη ὁ ἄνθρωπος, Μαμμούθια δηλαδὴ (πρωτογενεῖς ἐλέφαντες), διατηρουμένων ἀπάντων τῶν σαρκωδῶν αὐτῶν μερῶν. Ἡ ψῦξις νῦν τῶν κρεάτων γίνεται κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Raoul Pictet διὰ ξηροῦ καὶ ψυχροῦ ἀέρος. Ἀέριον, ὅπερ ἔχομεν συμπιέσῃ ἐν κλειστῷ χώρῳ, ἀποτόμως διαστελλόμενον, ψύχεται. Μηχαναὶ λοιπὸν διοχετεύουσιν ἀέρα, οὕτω ψυχόμενον εἰς θερμοκρασίαν 10° ὑπὸ τὸ μηδὲν εἰς ἐπίτηδες κατεσκευασμένα δωμάτια· τὰ ἐν αὐτοῖς τεμάχια κρέατος ἀφοῦ διαμείνωσι 2 ἢ 3 ἡμέρας ξηραίνονται ἐξατμιζομένου τοῦ ὕδατος, ψύχονται καὶ ἕνεκα τῆς πήξεως τοῦ λίπους γίνονται δύσκαμπτα. Ὅπως μεταφέρωσι τὸ κρέας τοῦτο ἐξ Αὐστραλίας, νοτίου Ἀμερικῆς καὶ νέας Ζηλανδίας εἰς Ἀγγλίαν, ἔνθα τὸ ἐντόπιον εἶναι ὀλίγον καὶ ἀκριβόν, κατεσκεύασαν πλοῖα, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σκάφους τῶν ὁποίων προφυλάττεται ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐξωτερικῆς θερμότητος ὑπὸ στρώματος πάχους 10—12 ἑκατοστομέτρων ἐκ κόνεως ἄνθρακος ὡς διὰ θώρακος ἐσωτερικοῦ, καὶ εἰς τῶν ὁποίων τὰ οὕτω προφυλαγμένα διαμερίσματα ἐκπέμπεται διὰ σωλήνων ἀπὸ μηχανῆς ἐπὶ τῶν πλοίων κειμένης, κατεψυγμένος ἀήρ. — Κρέας πρόβειον κατεψυγμένον εἶναι ὑγιεινὸν καὶ νοστιμώτατον· ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἥμισυ εὐθηνότερον τοῦ ἐντοπίου· πρὶν δὲ παραδοθῇ εἰς κοινὴν χρῆσιν, λαμβάνει ἐν διαστήματι δύο ἡμερῶν βαθμηδὸν τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἡ ἔκρηξις τῆς Αἴτνης. Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν ἀνήγγειλεν ὁ Wallerand τὰς ἑξῆς περὶ τῆς τελευταίας ἐκρήξεως τῆς Αἴτνης πληροφορίας, Τῆς ἐκρήξεως ταύτης, ἥτις εἶναι πολλῷ σχυροτέρα τῆς τοῦ 1886, προηγήθησαν ἀναβολαὶ καπνοῦ ἄφθονοι καὶ σεισμοὶ μέχρι τῆς Κατάνης αἰσθητοὶ γενόμενοι. Αἱ κλιτύες τοῦ ὄρους διεσχίσθησαν ὑπὸ δύο ρηγμάτων ἐπιμήκων ἐξ ἑνὸς τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ τῆς ἀνεξελθούσης λάβας κῶνοι ἠφαίστειοι, οἱ λεγόμενοι παρασιτικοὶ κῶνοι. Οἱ κῶνοι οὗτοι εὑρίσκονται ἐπὶ μιᾶς πάντες διευθύνσεως ἔχουσι δὲ τόσῳ μεῖζον τὸ ὕψος ὅσῳ πλησιέστεροι πρὸς τὴν κορυφὴν εἶναι. — Ἡ Αἴτνη ἔχει ὕψος 3313 μετρ. καὶ διάμετρον κρατῆρος 1800 μ. Τὴν δεινοτέραν ἔκρηξιν ἔπαθεν ἐν ἔτει 1669

Οἱ ἐπὶ τῆς ὑφηλίου Ἑβραῖοι συμποσοῦνται κατά τινα στατιστικὴν εἰς 9000000. Τούτων 8000000 εὑρίσκονται ἐν Εὐρώπῃ, 300000 ἐν Ἀσίᾳ, 25000 ἐν Ἀφρικῇ, 20000 ἐν Ἀμερικῇ καὶ 12000 μόνον ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ 8 ἑκατομμ. 3500000 μὲν ὑπάρχουσιν ἐν Γερμανίᾳ, 2500000 ἐν Ρωσσίᾳ, 1500000 ἐν Αὐστρίᾳ 1 4000 ἐν τῇ Τουρκίᾳ τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ 195000 ἐν τῇ Ἀσιατικῇ. Ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ 250000 αἱ 23000 εὑρίσκονται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις.

Τηλεβόλον 122 τόννων. Κατὰ τὸ περιοδικὸν «Iron» (Σίδηρος), προτάσει τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας θέλει κατασκευάσῃ ὁ Krupp τηλεβόλον κολοσσιαῖον, ἔχον βάρος 122 τόννων. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ὁ σκολώτερον ἢ ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται· οὐ μόνον λόγοι τεχνικοὶ θὰ δυσχεράνωσι πολὺ τὴν κατασκευήν του, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ εἰς Σικάγον μετακόμισις καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰς Εὐρώπην ἐπιστροφὴ ἀποβαίνουσιν ἕνεκα τοῦ μεγέθους του προβληματικαί.

ἀριθ. 14. Ὁδὸς Πραξιτέλους — Τύποις ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ν ΤΡΙΜΗ Ὁδὸς Πραξιτέλους ἀριθ. 14.